

ADVIES Nr. 1.584

Zitting van woensdag 6 december 2006

Voorontwerp van wet tot invoering van het stelsel plus minus conto

x x x

2.224-1

ADVIES Nr. 1.584

Onderwerp : Voorontwerp van wet tot invoering van het stelsel plus minus conto

De heer P. VANVELTHOVEN, minister van Werk, heeft bij brief van 24 oktober 2006 het advies van de Nationale Arbeidsraad ingewonnen over een voorontwerp van wet dat tot doel heeft een stelsel "plus minus conto" in te voeren voor de berekening van de in de onderneming van toepassing zijnde arbeidsduur wanneer de onderneming behoort tot een sector die gekenmerkt wordt door een sterke internationale concurrentie.

De tekst van het voorontwerp van wet zal worden ingevoegd in het wetsontwerp houdende diverse bepalingen van het najaar.

Een adviseur in de beleidscel van de minister van Werk heeft de Raad op 8 november 2006 in kennis gesteld van het feit dat een licht gewijzigde versie van de betreffende tekst aan de Raad van State werd gestuurd.

De bespreking van die adviesaanvraag werd toevertrouwd aan de commissie Individuele Arbeidsverhoudingen.

Op verslag van die commissie heeft de Raad op 6 december 2006 het volgende eenparige advies uitgebracht.

x x x

ADVIES VAN DE NATIONALE ARBEIDSRAAD

I. ONDERWERP EN DRAAGWIJDTE VAN DE ADVIESAANVRAAG

De heer P. VANVELTHOVEN, minister van Werk, heeft bij brief van 24 oktober 2006 het advies van de Nationale Arbeidsraad ingewonnen over een voorontwerp van wet dat tot doel heeft een stelsel "plus minus conto" in te voeren voor de berekening van de in de onderneming van toepassing zijnde arbeidsduur wanneer de onderneming behoort tot een sector die gekenmerkt wordt door een sterke internationale concurrentie.

Met andere woorden, het voorgelegde voorontwerp van wet beoogt een grotere arbeidsflexibiliteit door toe te staan dat onder bepaalde voorwaarden wordt afgeweken van de arbeidswet van 16 maart 1971 door middel van een bij koninklijk besluit algemeen verbindend verklaarde collectieve arbeidsovereenkomst.

Het voorontwerp van wet brengt de arbeidsduur op maximum 10 uur per dag en 48 uur per week en maakt de spreiding van de arbeidsduur over een periode van 6 jaar mogelijk.

Daarmee wordt uitvoering gegeven aan het "princiepsakkoord inzake experimenten van tijdsautonomie en plus-minusconto" dat op 29 mei 2006 tussen een aantal organisaties in de voertuigenindustrie werd gesloten.

De tekst van het voorontwerp van wet zal worden ingevoegd in het wetsontwerp houdende diverse bepalingen van het najaar.

Een adviseur in de beleidscel van de minister van Werk heeft de Raad op 8 november 2006 in kennis gesteld van het feit dat een licht gewijzigde versie van de betreffende tekst aan de Raad van State werd gestuurd.

De Raad verduidelijkt meteen dat hij zich bijgevolg over die laatste versie heeft gebogen met het oog op het uitbrengen van zijn advies.

II. STANDPUNT VAN DE RAAD

A. Opmerkingen vooraf

1. De Raad wijst er in eerste instantie op dat hij het op prijs stelt te zijn geraadpleegd over het voorgelegde voorontwerp van wet, dat tot doel heeft uitvoering te geven aan het voornoemde princiepsakkoord dat op 29 mei 2006 tussen een aantal organisaties in de voertuigenindustrie werd gesloten.

Hij leidt uit de tekst af dat aan het voorontwerp de bedoeling ten grondslag ligt om in een context van toenemende mondialisering, werknemers die zijn tewerkgesteld in sectoren met een sterke internationale concurrentie, aan het werk te houden.

Hij wijst er in dat verband op dat hij veel belang hecht aan de problematiek die het voorontwerp van wet wil regelen.

2. Na zich te hebben gebogen over de inhoud van het voorontwerp van wet, stelt de Raad een aantal wijzigingen voor die in dat voorontwerp moeten worden aangebracht.

Om op een zo adequaat mogelijke manier tegemoet te komen aan de doelstelling van het behoud van tewerkstelling in de voertuigenindustrie, die met een sterke internationale concurrentie af te rekenen heeft, vindt de Raad het nodig een voorstel te formuleren dat volgens hem de teneur van het voorontwerp van wet niet wijzigt maar de tekst verfijnt en een grotere rechtszekerheid waarborgt voor de invoering van arbeidstijdstelsels die afwijken van de maximumarbeidsduur die in de betrokken sector en de betrokken onderneming(en) van toepassing is.

Hij dringt erop aan dat rekening wordt gehouden met dit voorstel, dat volgens hem een gedeeltelijke herschrijving van het voorontwerp van wet vereist.

Hij verduidelijkt ook nog dat zijn voorstel geen afbreuk doet aan de beginselstandpunten die een aantal van de in zijn midden vertegenwoordigde organisaties reeds eerder hebben ingenomen zowel over het genoemde principesakkoord dat op 29 mei 2006 tussen een aantal organisaties in de voertuigenindustrie werd gesloten als over het voorontwerp van wet.

3. Ten slotte formuleert de Raad een aantal gerichte opmerkingen over het voorgelegde voorontwerp, in het licht waarvan de tekst volgens hem eveneens moet worden gewijzigd.

B. Bespreking van het voorontwerp van wet

De Raad heeft het voorgelegde voorontwerp van wet aandachtig onderzocht.

Naast het feit dat het voorontwerp van wet een grotere arbeidsflexibiliteit beoogt door de ondernemingen toe te staan een stelsel "plus minus conto" van de arbeidsduur in te voeren en bijgevolg onder bepaalde voorwaarden af te wijken van de arbeidswet van 16 maart 1971 door middel van een bij koninklijk besluit algemeen verbindend verklaarde collectieve arbeidsovereenkomst, blijkt uit dat onderzoek ook het volgende :

1. Het toepassingsgebied

Volgens artikel X van het voorontwerp moeten de werkgevers die onder bepaalde voorwaarden gebruik mogen maken van het stelsel "plus minus conto", vallen onder het toepassingsgebied van hoofdstuk III, afdeling 2 van de arbeidswet van 16 maart 1971. Ze moeten bovendien behoren tot een sector die gekenmerkt wordt door een sterke internationale concurrentie.

Het toepassingsgebied van de sectoren die onderworpen zijn aan die sterke internationale concurrentie moet bovendien ondernemingen omvatten die voldoen aan de volgende voorwaarden :

- gekenmerkt zijn door langdurige productiecycli die over meerdere jaren lopen, waardoor de gehele onderneming of een deel ervan geconfronteerd wordt met een langdurige, substantiële vermeerdering of vermindering van het werk;
- gekenmerkt zijn door de noodzaak om een sterke stijging of daling van de vraag naar een nieuw ontwikkeld en industrieel vervaardigd product op te vangen;
- geconfronteerd worden met specifieke economische redenen die het onmogelijk maken om de gemiddelde wekelijkse arbeidsduur te respecteren binnen de referentieperiodes die de arbeidswet van 16 maart 1971 toelaat.

Ten slotte kan worden voorzien in een variabele arbeidsduur voor zover de betrokken onderneming zelf beantwoordt aan dezelfde criteria.

2. De toegestane afwijkingen

Artikel X1 van het voorontwerp van wet maakt het mogelijk af te wijken van de voornoemde wet van 16 maart 1971 door middel van een bij koninklijk besluit algemeen verbindend verklaarde collectieve arbeidsovereenkomst.

Die afwijkingen kunnen tot gevolg hebben dat :

- de arbeidsduur op maximum 10 uur per dag en 48 uur per week wordt gebracht;
- wordt toegestaan dat de referentieperiode voor het respecteren van de in de onderneming van toepassing zijnde arbeidsduur, waarin artikel 26 bis van de wet van 16 maart 1971 voorziet, wordt overschreden zonder evenwel een periode van 6 jaar te mogen overschrijden.

3. De procedure

Artikel X+3 van het voorontwerp van wet verduidelijkt dat de invoering van arbeidstijdstelsels die afwijken van de in de onderneming geldende maximumarbeidsduur voorafgaandelijk moet zijn toegestaan door een op het niveau van de betrokken sector gesloten collectieve arbeidsovereenkomst die bij koninklijk besluit algemeen verbindend is verklaard en die een algemene regeling over die materie omvat.

Vooraleer die collectieve arbeidsovereenkomst door het bevoegde paritaire orgaan wordt gesloten, moeten de aangehaalde redenen zoals bedoeld in artikel X van het voorontwerp van wet, op verzoek van alle in het paritair orgaan vertegenwoordigde organisaties worden erkend door de minister van Werk.

C. Voorstel van de Raad

1. Het toepassingsgebied van het voorontwerp van wet

De Raad constateert dat uit de memorie van toelichting met betrekking tot artikel X van het voorontwerp van wet blijkt dat dit artikel van toepassing kan zijn op de gehele privésector.

Vooraleer gezien de doelstelling inzake behoud van tewerkstelling van werknemers in sectoren met een sterke internationale concurrentie, meent hij dat het toepassingsgebied van de maatregel veel te ruim is.

De Raad vraagt dan ook het toepassingsgebied van het voorontwerp van wet te beperken tot de ondernemingen van de automobielsector van het paritair comité nr. 111, zoals bedoeld in het voornoemde principiële akkoord dat op 29 mei 2006 tussen een aantal organisaties in de voertuigenindustrie werd gesloten, met inbegrip van de leveranciers van de automobielsector van het paritair comité nr. 111, omdat die ondernemingen en leveranciers vooral te kampen hebben met een sterke internationale concurrentie en veelvuldige hoogte- en laagtepunten in de productie.

Voor de bedienden van de ondernemingen en de leveranciers van de automobielsector van het paritair comité nr. 111 en voor alle categorieën van werknemers van de leveranciers buiten het paritair comité nr. 111, kan de minister van Werk op voorstel van de Raad het toepassingsgebied van de wet bij koninklijk besluit uitbreiden tot die categorieën.

2. Afwijkingsgronden

De Raad neemt akte van het feit dat volgens artikel X van het voorontwerp van wet de betrokken sector gekenmerkt moet zijn door een sterke internationale concurrentie en de ondernemingen in de sector moeten worden geconfronteerd met een langdurige productiecycclus die over meerdere jaren loopt en een correlatieve, langdurige, substantiële vermeerdering/vermindering van het werk, de noodzaak om een sterke stijging of daling van de vraag naar een nieuw ontwikkeld en industrieel vervaardigd product op te vangen, specifieke economische redenen die het onmogelijk maken om de gemiddelde wekelijkse arbeidsduur te respecteren binnen de referentieperiodes die de arbeidswet van 16 maart 1971 toestaat.

Volgens het voorontwerp van wet wettigt de erkenning van die gronden door de minister van Werk de invoering van stelsels "plus minus conto" van de arbeidsduur in een sector en ondernemingen.

De Raad vraagt als beoordelingscriterium toe te voegen dat de invoering van stelsels plus minus conto noodzakelijk is voor het maximale behoud of de bevordering van de werkgelegenheid.

Bovendien is het volgens hem nuttig in het voorontwerp van wet zelf te verduidelijken dat die gronden objectief moeten worden beoordeeld en als cumulatief moeten worden beschouwd.

Hij wijst er verder op dat de gronden voor afwijking van de wet van 16 maart 1971 in het voorontwerp worden gebruikt zowel om het toepassingsgebied ervan gedeeltelijk te bepalen, als om objectief te worden beoordeeld.

Om het belang te onderstrepen dat moet worden gehecht aan de naleving van die gronden alsook om redenen die verband houden met de waarborg van een grotere rechtszekerheid in het beroep dat op de stelsels "plus minus conto" wordt gedaan, stelt de Raad voor die gronden op te sommen in een ander artikel dan artikel X van het voorontwerp van wet.

3. De procedure en de adequatie van de afwijkingsgronden

Die twee aspecten worden behandeld in artikel X+3 van het voorontwerp van wet.

In navolging van het voorontwerp van wet, meent de Raad dat zowel voor de ondernemingen van de automobielsector van het paritair comité nr. 111, met inbegrip van de leveranciers van die ondernemingen van de automobielsector van het paritair comité nr. 111, als voor de bedienden van de ondernemingen en de leveranciers van de automobielsector van het paritair comité nr. 111 en alle categorieën van werknemers van de leveranciers buiten het paritair comité nr. 111, een bij koninklijk besluit algemeen verbindend verklaarde collectieve arbeidsovereenkomst die op sectorniveau is gesloten volgens de in het voorontwerp van wet vastgestelde nadere regels, de invoering van stelsels "plus minus conto" moet regelen die van toepassing zouden kunnen zijn in de ondernemingen van de betrokken sector.

Ondernemingen van de betrokken sector kunnen vervolgens gebruik maken van de afwijkende regeling waarin een op sectorniveau gesloten collectieve arbeidsovereenkomst voorziet, door middel van een op hun niveau gesloten collectieve arbeidsovereenkomst, volgens de nadere regels die in het voorontwerp van wet zijn vastgesteld.

Die collectieve arbeidsovereenkomsten op sector- en ondernemingsniveau moeten worden gesloten volgens de nadere regels die in het voorontwerp van wet zijn vastgesteld.

In alle gevallen moeten de betrokken sectoren en ondernemingen het toepassingsgebied dat de collectieve arbeidsovereenkomst dekt en de afwijkingsgronden die erin worden aangevoerd, aantonen.

Hij dringt er in dat verband op aan dat het toepassingsgebied van de collectieve arbeidsovereenkomst op sector- en ondernemingsniveau alsook de gronden die erin worden aangehaald om van de wet van 16 maart 1971 te mogen afwijken, zorgvuldig worden beoordeeld.

De Raad pleit er dan ook voor dat de afwijkingsgronden die worden aangehaald in de collectieve arbeidsovereenkomsten op sector- en ondernemingsniveau alsook het toepassingsgebied ervan worden beoordeeld door zijn instanties, wat zich noodzakelijkerwijs moet vertalen in een eenparig positief advies vooraleer de aangevoerde gronden eventueel door de minister van Werk worden erkend.

Bij ontstentenis van een eenparig positief advies van de Raad kan de minister bijgevolg de aangevoerde gronden om van de wet van 16 maart 1971 te mogen afwijken, niet erkennen.

Hij vraagt ook dat zijn beoordeling vereist zou zijn voor de aangevoerde afwijkingsgronden en het toepassingsgebied wanneer het gaat om de beoordeling van een collectieve arbeidsovereenkomst met betrekking tot ondernemingen en categorieën van werknemers die het voorwerp zijn geweest van een uitbreiding van het toepassingsgebied van de wet bij koninklijk besluit. Zijn beoordeling wordt ook aan de minister van Werk gestuurd met een eenparig positief advies en overeenkomstig dezelfde procedure als die welke is beschreven in het voorgaande geval, zowel voor de collectieve arbeidsovereenkomst op sector- als op ondernemingsniveau.

D. Gerichte opmerkingen

1. De Raad heeft ten slotte een aantal gerichte opmerkingen over het voorontwerp van wet. Hij herinnert eraan dat die opmerkingen van die aard zijn dat de voorgelegde tekst op een aantal punten moet worden gewijzigd.

Die opmerkingen hebben betrekking op de uren van overschrijding, de gronden voor afwijking van de voornoemde wet van 16 maart 1971, de registratie van de collectieve arbeidsovereenkomst die afwijkende regels bevat, het sociaal document dat de staat van de prestaties van de werknemer vaststelt.

- a. De Raad merkt op dat artikel X+1 van het voorontwerp van wet verduidelijkt dat de op sectorniveau gesloten collectieve arbeidsovereenkomst die afwijkt van de wet van 16 maart 1971 kan toestaan dat de grens van de arbeidsduur overschreden wordt zonder dat de dagelijkse grens meer dan 10 uren en de wekelijkse grens meer dan 48 uren mag bedragen; in dit geval kan de collectieve arbeidsovereenkomst gesloten in het paritaire orgaan de maximale arbeidsduur bepalen.

De Raad wijst erop dat het overbodig is in het voorontwerp van wet te verduidelijken dat die grenzen kunnen worden vastgesteld door een op sectorniveau gesloten collectieve arbeidsovereenkomst, aangezien een collectieve arbeidsovereenkomst altijd het recht heeft die grenzen te bepalen.

Hij stelt dan ook voor de tweede alinea van het eerste streepje van artikel X+1 van het voorontwerp van wet te schrappen.

- b. Naast de eerder geformuleerde opmerkingen over de afwijkingsgronden die aangevoerd moeten worden om stelsels van "plus minus conto" van de arbeidsduur te mogen invoeren in de betrokken sector en ondernemingen, voegt de Raad eraan toe dat de Franse en de Nederlandse versie van de tweede grond in artikel X van het voorontwerp van wet (tweede streepje) niet overeenstemmen.

Hij stelt bijgevolg voor de Franse tekst in overeenstemming te brengen met de Nederlandse tekst.

- c. De Raad constateert bovendien dat volgens artikel X+4 van het voorontwerp van wet, de bepalingen van een collectieve arbeidsovereenkomst die het arbeidsreglement wijzigen, in dit reglement worden ingeschreven zodra deze collectieve arbeidsovereenkomst werd geregistreerd op de griffie van de Federale Overheidsdienst Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg.

De Raad pleit er in dat verband voor dat de gewone procedure zou worden toegepast, namelijk een neerlegging van de collectieve arbeidsovereenkomst bij de griffie van de Federale Overheidsdienst Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg.

- d. De Raad wijst erop dat artikel X+5 van het voorontwerp van wet bepaalt dat het document dat de werknemer maandelijks informeert over de staat van zijn prestaties in verhouding tot de gemiddelde wekelijkse arbeidsduur die hij gehouden is te presteren, een sociaal document is in de zin van het koninklijk besluit nr. 5 van 23 oktober 1978 betreffende het bijhouden van sociale documenten.

Hij meent dat de draagwijdte van het document moet worden beperkt tot de strikt noodzakelijke informatie en dat de vorm en de inhoud ervan het eenvoudig bruikbaar moeten maken.

Hij dringt erop aan dat zo snel mogelijk en in overleg met de Nationale Arbeidsraad uitvoering wordt gegeven aan het ontwerp van koninklijk besluit tot vaststelling van dat sociaal document, opdat er geen vertraging zou zijn voor de procedure tot afwijking van de wet van 16 maart 1971, die snel moet worden ingesteld.
